

rum: „De heilzame invloed, die van de ambachtsgilden uitging, was lange tijd een zegen voor onze voorouders. En waarlijk niet alleen de ambachtsgilden vonden er uitstekende voordelen in, ook de ambachten zelf dankten hun bloei en luister daaraan zoals menig denkstuk bewijst." En wanneer Paus Pius XI in Quadragesimo Anno de ontaarding van het maatschappelijk leven in latere eeuwen aan de orde stelt, dan plaatst hij dit alles in het licht, dat het „zover gekomen is, dat het eens zo rijke en door de verschillende groeperingen harmonisch ontwikkelde sociale leven totaal is ontworcht." Hij acht dan ook „het verloren gaan van deze vorm van sociaal regiem een niet gering nadeel voor de Staat, die nu met een bijna oneindig aantal plichten en zorgen overstelpt en overladen is." Dat de Pausen met een zekere weemoed terugdenken aan die glorie van de R.K. kerk, toen zij nog werd erkend als leermeesteres der volken en ook de wereldlijke macht in het Westen haar in feite onderworpen was, laat zich denken, wanneer men constateert hoe latere eeuwen die wereldlijke macht van de Heilige Stoel steeds meer hebben teruggedrongen. Wij zien toch hoe in de Middeleeuwen uit de strijd van enige eeuwen tussen Paus en Keizer, tussen sacerdotium en imperium, de Rooms Katholieke Kerkvorst onbetwist als overwinnaar te voorschijn treedt met zijn universeel episcopaat als Stedehouder van Christus op aarde, als enig hoofd van de ene katholieke kerk die dagen, erkend en geëerbiedigd door allen. Reeds het tot in onze tijd toe tot ons sprekende beeld van stad en dorp die hun ontstaan vonden in de Middeleeuwen, legt van dit alles door ligging en rangschikking er bewijs van af, dat kathedraal en kerk de centrale plaats innamen, waarom heen zich dan als om het alles beheersende, levende middelpunt in een kring de woningen en neringen der burgers zich groepeerden. Zo heerste de kerk in de Middeleeuwen met absolute macht als een universele, hiërarchische geordende macht over het gehele leven van de mensheid die dagen. Het maatschappelijk leven uit die tijd droeg dan ook in alles het kenmerk van een organisch gelede en geleide maatschappij in volgroeiende werkelijkheid. De Middeleeuwen zijn bij uitstek het tijdperk van ordening en streng genormeerde gebondenheid op elk gebied: gebondenheid van allen onder het gezag van de geestelijkheid aan de ene kerk, die de genade uitdeelt, ordening van een de kerk regerende geestelijkheid in een hiërarchische gemeenschap in kerk en klooster, gebondenheid aan de leenman en de leenheer, ordening van de adel in de ridderorden, ordening van het bedrijfsleven in de gilden, gebondenheid ook van de meest afhankelijke, de horige aan de grondeigenaar. Behoefte het te verwonderen, dat met zulk een rijk georganiseerd en tot een vaste eenheid gesmeed levensbeeld voor ogen, Paus Leo XIII bij een terugblik op dit verleden de wens uitsprekt „dat men, maar dan aangepast aan de nieuwe omstandigheden en de eisen van de tijd, weer zal herstellen de oude arbeidscorporaties, die voorgelicht door de Christelijke gedachte en geïnspireerd door de moederlijke bezorgdheid van de Kerk, in de materiële en godsdienstige behoeften van de arbeiders voorzagen, de arbeid vergemakkelijkten, zorg droegen voor hun spaarcenten en hun rechten verdedigden." (geciteerd door Fr. Fl. van Oirschot, in „Beknopte Geschiedenis der Sociale Kwestie", uitgave J. J. Romen & Zoon, Roermond 1950, blz. 360).

Dat tot in alles geldende en allen omvattende maatschappelijke stelsel der Middeleeuwen nu ontving zijn leerstelling vormgeving van Thomas van Aquino, door Fr. Floridus van Oirschot in zijn genoemd boek op blz. 321 geëerd als „de grootste Leraar — na Christus en Paulus — aller tijden."

In een periode, dat de R.K. Kerk zich bedreigd zag door een overwoekering van de filosofie van de wijsgeren der Oudheid als Aristoteles en Plato bracht Thomas van Aquino de synthese tussen beiden tot stand, tussen religie en rede. In navolging van Aristoteles leert deze leraar der R.K. kerk, die tevens haar princeps scholasticorum is, haar vorst der scholastische wijsbegeerte, dat de mens van nature een sociaal wezen is: „Homo naturaliter est animal sociale." Het „bonum commune", het algemeen welzijn, ziedaar een andere gedachte van Thomas van Aquino, „is groter en eerbiedwaardiger dan een welzijn van één persoon." Een andere op de gemeenschap betrekking hebbende stelling van hem is: „Elk mens behoort met al wat hij is en wat hij heeft, aan de gemeenschap: zoals elk deel met al wat het is, aan het geheel toebehoort." De vorm, waarin de gemeenschap tot ons komt is die der orde. Alleen door deze orde kunnen zaken, die een eigen bestaan leiden tot een hogere eenheid worden samengevat. Deze hogere eenheid is dan verder een morele orde-eenheid, welke door Thomas wordt gedefinieerd als „een ordening van het gemeenschapsleven, door de rede vastgesteld, overeenkomstig de eisen van het gemeenschappelijk doel." (Vgl. P. Dr Mr Angelinus, O.F.M. Cap. Wijsgerige Gemeenschapsleer, blz. 81). Alle mensen, die deel uitmaken van één gemeenschap, worden beschouwd als één lichaam, en heel de gemeenschap als één mens, verklaart Thomas (a.v. blz. 72).

Daarbij valt dit op, dat de buitenkerkelijke gemeenschappen beoordeeld en ingedacht worden naar hetzelfde hiërarchische systeem, dat aan de Kerk ten

grondslag is gelegd. Thomas gaat daarbij uit van de invloed van de eeuwige wet in het redelijk schepsel; het deel hebben aan deze eeuwige wet door het redelijk schepsel, dat is de lex naturalis, de natuurwet. Kan de mens de inhoud van deze wet kennen en deze wet vervullen? Daarop antwoordt Thomas bevestigend, de beginselen van hetgeen zedelijk goed is, zijn ons ingeplant, onze rede bezit het vermogen die beginselen te begrijpen, door zijn vrije wil is de mens in staat zijn wil op het goede te richten en het dan te volbrengen. Voor zijn eeuwig heil kan de mens het evenwel niet stellen buiten de bovennatuurlijke, goddelijke genade, die hem door de Kerk in haar gemeenschap wordt uitgedeeld. Van tegenstrijdigheid tussen die in de natuur belichaamde wet, die de redelijke mens kan kennen, waarbij dus alle nadruk valt op de ratio, de rede, en de bovennatuurlijke waarheid der bijzondere Godsopenbaring is er niet, omdat beiden hun oorsprong vinden in God. Het is duidelijk, dat hier de opvatting van Rome over natuur en genade zich doet gelden. Rome stelt natuur en genade naast elkaar, ook al wil zij wel het natuurlijke leven plaatsen onder de macht van de Kerk. In Quadragesimo Anno herinnert de Paus er namelijk aan, dat „ook de sociale orde en zelfs de economische orde aan ons Oppergezag onderworpen zijn." De band die natuur en genade verbindt is dus die der kerkelijke hiërarchie. Men ziet hier het groot verschil met de Reformatie, die ons weer heenwees naar deze waarheid van Gods Openbaring in de H. Schrift, dat de mens algeheel verdorven is, derhalve ook verduisterd in zijn verstand, zodat hij om God weer te kunnen gaan verstaan in de natuur, eerst door Gods Geest verlicht moet worden. De bijzondere Openbaring is dus óók nodig voor de kennis van God in de natuur (vgl. Dr H. Bavink, Geref. Dogmatiek, dl 1, blz. 275).

Deze rationale waardering van de natuur en haar kennis — zodat, op grond van het feit dat onze redelijke natuur, gelijk Rome leert, door God geschapen is, handelen volgens die redelijke natuur van de mens tevens betekend handelen volgens de wil van God, — heeft ook zijn invloed op de beschouwing en waardering van de maatschappijvorming en van de gemeenschappen in haar. Een onvermijdelijk dualisme tussen natuur en genade treedt hier op. Dit verklaart ook de a priori geen principiële afgrenzing stellende houding van de Aartsbisschop en Bisschoppen in Nederland in hun gezamenlijke vastenbrief van 1946, waarin zij alleen handhaven hun vroegere bepalingen omtrent het lidmaatschap van socialistische verenigingen met de toevoeging „totdat uit de feiten blijkt, dat haar streven niet meer in strijd is met de christelijke beginselen of de christelijke geest." Zij voegden daar toen aan toe, dat zij te zijner tijd een nadere verklaring zouden geven, welke verklaring nog altijd op zich laat wachten. Blijkbaar hebben intussen vele Rooms Katholieken, geleid door de in deze bisschoppelijke verklaring voorkomende erkenning, dat de bisschoppen hun „ogen geenszins sluiten voor de ontwikkeling, die zich thans in socialistische verenigingen aftekent", het bij deze erkende ontwikkelend geen zonde geacht de aanbevolen deugd van voorzichtigheid wat ruimhartiger toe te passen en maar vast lid van de P.v.d.A. te worden of hun stem op haar lijsten uit te brengen. Het valt af te wachten of Rome in deze de vastheid van lijn zal hervinden, die eens sprak uit de woorden van Paus Pius XI in zijn encycliciek „Quadragesimo Anno": „Al houdt het socialisme, evenals alle dwalingen, enig element van waarheid in, het is nochtans gebouwd op een maatschappijleer, die uitsluitend eigen is aan 't socialisme, maar in strijd is met het ware Christendom, Religieus socialisme, christelijk socialisme, is inderdaad tegenspraak, niemand kan tegelijk een goed katholiek zijn en tevens een waar socialist" (Quadragesimo Anno, III § 120). P. GROEN.

RECTIFICATIE. Lees in het vorig artikel, blz. 363, de kolom ongeveer in het midden, 466 regel van onderen „voortuitstrevend" in plaats van „conservatief"; 2e regel van onderen in de Duitse tekst „wollen" in plaats van „willen".

ZENDING EN EVANGELISATIE

Varia oecumenica

Op de synode der gebonden kerken komt de oecumenische kwestie weer eens op het tapijt. Er moet gerapporteerd worden over het antwoord-schrijven van de Oecumenische Raad in Nederland. Voorts komt een rapport aan de orde, dat de aansluiting al of niet aan de Internationale Raad van Christelijke Kerken (I.C.C.C.) behandelt. Een gedeelte der deputaten is vóór, een ander gedeelte tegen aansluiting bij de I.C.C.C.

Nu is het met de verhouding van de gebonden kerken tot de oecumenische organen een merkwaardig ding.

Officieel wijzen bewuste kerken de Wereldraad af. Maar binnen haar muren is een actie, die al driester zich horen laat, tot aansluiting.

Bovendien is het een feit, dat wel samengewerkt wordt met de Internationale Zendingraad en

met de javaanse kerken (die op haar beurt weer samenwerken met de javaanse en indonesische Oecumenische Raad en de Wereldraad van Kerken). Al te veel wordt — ook onder ons — dit punt vergeten. Willen we de gebonden (ook „oecumenisch" gebonden) kerken tot bekering oproepen, dan is een goede situatie-tekening eis. Op het zendingfront hebben de kerken, die aansluiting bij de Wereldraad zeggen af te wijzen, reeds volledig ge-capituleerd¹⁾.

Op de synode van 1946 (waar ook dr Dijk, dr Aalders, dr Praamsma aanwezig waren) kwam de aansluiting bij de Internationale Zendingraad tot stand, zonder dat er veel protest klonk. Later hebben enkelen (dr Dijk, dr Schelhaas) even hun stem laten horen. Doch een grote actie tegen de band aan de I.Z.R. is er niet gekomen. Velen, die beter konden weten, hebben zich maar geschikt onder het bewind van dr Bavink en dr Verkuyl, getrouw aan de leus: wat 't oog niet ziet, wat 't hart niet deert. Hier in Holland was men toch nog wel anti-Wereldraad? In Indonesië — nu ja, daar was men altijd anders; en het was zo ver.....

Na 1946 hebben wel sommigen in de gebonden kerken zich geroepen gevoeld hun stem tegen aansluiting bij de Wereldraad en vóór aansluiting bij de I.C.C.C. te verheffen, zonder dat zij nu daaruit direct de conclusie trokken: dan moeten we breken met de I.Z.R. Krachtens de Statuten van de I.C.C.C. zou deze de syn. kerken ook niet kunnen aanvaarden, zolang deze zo oecumenisch samenwerken, als vandaag geschiedt. Juist de kerk, die de stoot gaf tot vorming van de I.C.C.C., is ontstaan tengevolge van een breuk op zendingsterrein met oecumenische machten. Merkwaardigerwijs heeft deze I.C.C.C., die niets van de I.Z.R. moet hebben, sinds 1948 velen in de gebonden kerken aangetrokken. Het wonderlijke feit doet zich voor, dat dr Praamsma zelfs Zuid-Afrika bereist om te wijzen op de gevaren van oecumenische samenwerking met de Wereldraad, enz., terwijl hij zelf zich in een kerk bevindt, die oorzaak is, dat in Indonesia het oecumenische schip zee kon kiezen!

In elk geval: op de komende synode komen de oecumenische zaken weer ter sprake. Stemmen vóór en tegen de I.C.C.C. worden gehoord. Het zijn nu echter de tegenstanders van de I.C.C.C. (dr Bavink e.a.) die de kat de bel maar eens aanbinden en wijzen op het nuchtere feit, dat ALS er aansluiting volgt bij de I.C.C.C. de banden met de I.Z.R., de raden in Indonesië, etc. verbroken moeten worden. Ja, zeggen zij, als de synode bij de I.C.C.C. aansluit en dus breekt met al die oecumenische raden, dan kunnen wij in Indonesië onze biezen wel pakken, want de kerken daar slikken zo iets niet. We kunnen dan wel ergens anders zending gaan drijven, onze rollen zijn dan uitgespeeld. We kunnen daar alleen arbeiden als we in oecumenisch verband samenwerken.

We achten dit duidelijke taal. Dit is nu eens geen struisvogelpolitiek. De synode wordt thans voor de keus gesteld: Op de zelfde voet doorgaan met oecumenische samenwerking, of niet?

Gerekend naar wat in de afgelopen jaren gebeurd is, is de mogelijkheid groot, dat men weer eens achter de feiten gaat aanhollen. Dan komen de redenties: oeh, we moeten ons gezicht toch niet verliezen, door ons uit Indonesië terug te trekken; stel je voor, al dat mooie werk van jaren kunnen we toch niet verlaten om een oecumenische kwestie; Java is wel een buiging in de richting van de wereldkerk waard; en dan, die javanen hebben zo hun eigen moeilijkheden, dat oosters christendom beziet alles gans anders, beseft de portée van oecumenische samenwerking niet, temeer daar er daar geen vrijzinnigen heten te zijn; ze hebben elkaar daar zo nodig met 1½ miljoen protestanten; enz. De mogelijkheid is groot, dat men op grond van dergelijke redeneringen op de oude voet doorgaat.

Indien dit betreurenswaardige feit zich voordoet, zal opnieuw blijken, dat de gebonden kerken in de oecumenische greep gevangen zitten.

En wat doen dr Praamsma, dr Dijk, e.a. dan?

Men kan maar niet blijven beweren, dat men de Wereldraad afwijst, als men tegelijk met bevriende organisaties samenwerkt en Wereldraad-propagandisten rustig hun gang laat gaan, tot in Gereformeerde Weekbladen en Strijdende Kerken toe..

Het is dan tevens onbegrijpelijk, wat dr Praamsma en de heer Warnaar toch in de I.C.C.C. zoeken. Genoemde organisatie — over het voor of tegen hiervan spreken we hier niet — is fél gekant tegen de Int. Zendingraad. Lees maar eens wat Mc Intire in de „Christian Beacon" erover schrijft. Hoe kan de I.C.C.C. nu de heer Warnaar (die als lid der syn. kerken de Int. Zendingraad steunt!) als secretaris gebruiken en dr Praamsma (idem) als apostel uitzenden naar Zuid-Afrika (terwijl de pro-Wereldraad-

¹⁾ Voor nadere gegevens verwijzen we naar wat we schreven in: Antithese of Synthese? Van syn. zijde is tegenover aangevoerd feitenmateriaal tot op heden, ook door „Waarheid en Eenheid" niet, met geen enkel woord gereageerd.

gezinde kerken Zuid-Afrika tegen nederlands andere, ju

Want dá een pijn de nomen. Ene Maar dat kelijkheid het soepelen vele k Thijs Boo De He heid.

In het W(arnaar) moede we een klaar klinkt ach de gehele ieder men

De heer om onze ke achter-gesl men over a inzake ver met de syn voor de ze tekenis he- óók een ge van zijn k Ja, als hij hem (en al varen zien. n o d e n r a a d e w o o r d byterianen atie zich o te doen? Z derland en Ons, vri nog nodig. Het gaat e ja is. Men compromis

*) Getrou

Boekt

Zoals be geweest o der Russis gen verslag „De Waark dat zijn as teruggekee gedacht do waardering prachtig ge Ds Hugo zette (nie is van men in praktijk bekend is, verrijkend, zijn.

De predi Ds H. Ret lega te wo lijke, rustig vooroordee beveel ik

Eén opna te ver drijv „Het is hebben, als Colijnsplan. in verblijd naar de He diging van Dit gaat

Want ik aanzien van 't Christenc kan verko lijkheid de een Christ zich schaan berder in san de me En moet n die begerig horen, ster

(die op haar
nse en indone-
Vereldraad
der ons — dit
(ook „oecume-
oproepen, dan
het z e n -
r k e n, die
iraad z a g -
lledig ge-

r Dijk, dr Aal-
kwam de aan-
raad tot stand,
hebben enke-
stem laten hol-
aan de I.Z.R.
konden weten,
bewind van dr
leus: wat 't
lier in Holland
id? In Indone-
s; en het was

gebonden ker-
tegen aanslui-
sluiting bij de
daaruit direct
breken met de
.C.C.C. zou de-
waarden, zolang
s vandaag ge-
if tot vorming
van een breuk
nachten. Merk-
: niets van de
n de gebonden
feit doet zich
lka bereikt om
che samenwer-
hij zelf zich in
Indonesia het

komen de oecu-
menen vóór en
zijn nu echter
(Bavinck e.a.)
n en wijzen op
ng volgt bij de
raden in Indo-
Ja, zeggen zij,
en dus breekt
kunnen wij in
nt de kerken
an wel ergens
n zijn dan uit-
iden als we in
s nu eens geen
thans voor de
oet door-
e s a m e n -

jaren gebeurd
weer eens ach-
nen de redena-
niet verliezen,
; stel je voor,
i we toch niet
; Java is wel
eldkerk waard;
gen moeilijkhe-
s gans anders,
enwerking niet,
ieten te zijn; ze
miljoenen protes-
t, dat men op
de oude voet

zich voordoet,
kerken in de

, e.a. dan?
1, dat men de
met bevriende
raad-propagan-
n Gereformeer-
pe.

dr Praamama
.C. zoeken. Ge-
of tegen hier-
ekant tegen de
it Me Intire in
t. Hoe kan de
ls lid der syn.
als secretaris
ds apostel uit-
ro-Wereldraad-

te naar wat we
an syn. zijde is
; op heden, ook
een enkel woord

gezinde kerkgenoot van dr P., prof. dr Bavinck, straks Zuid-Afrika zal instrueren). Hoe kan de I.C.C.C. getuigen tegen compromis, terwijl ze zich bedient van nederlanders, die kerkelijk het ene compromis na het andere, juist in oecumenisch opzicht sluiten?

Want dát is het toch, dat ons zulk een pijn doet: de ja-en-nee-houding wordt aangenomen. Enerzijds mooie uitspraken tegen de oecumene. Maar dat is voor een deel façade. De (zendings-)werkelijkheid is totaliter allter. Ja, men hoeft niet naar het soepele Indonesië te gaan. Ook hier te lande kan men vele kanten uit. Men gaat nog wel niet zo ver als Thijs Booy, maar volgt hem op een afstand.

De Here verlosse Nederland van deze halfslachtigheid.

In het laatste nummer van „Getrouw“²⁾ schrijft W(arnaar) de volgende zin: „De verwarde en vermoeide wereld van vandaag..... heeft behoefte aan een klaar en helder getuigenis, dat niet alleen weerklinkt achter gesloten deuren, maar dat uitgaat in de gehele wereld, hoorbaar en verstaanbaar voor ieder mens, die houvast en redding zoekt“.

De heer Warnaar kan nu misschien verstaan, waarom onze kerken niet bepaald happig op samenspreking-achter-gesloten-deuren zijn. En hij zal zich wel schamen over de abracadabra-uitspraken van zijn synodes inzake verbond en doop. En hij zal wel gaarne breken met de synode-scholastiek der laatste jaren, die noch voor de zending, noch voor de evangelisatie enige betekenis heeft. Hij zal, als hij stáát voor zijn woord, óók een gruwel hebben aan de januskoppige houding van zijn kerken inzake Wereldraad en Zendingsraad. Ja, als hij zijn woorden beleven gaat, gaat het nu voor hem (en allen, die met hem iets van oecumenische gevaren zien) er op of er onder: Breekt de synode niet met de Int. Zendingsraad etc., dan kan het enige antwoord zijn: Vrijmaking. Waartoe de presbyterianen te verheerlijken, die in een dergelijke situatie zich ook vrijmaakten, en zelf niet dezelfde stap te doen? Zulk een daad zou een getuigenis zijn in Nederland en de reformatie ongemeen bevorderen.

Ons, vrijgemaakten, gaat het maar niet — is het nog nodig dit te accentueren? — om een „leergeschild“. Het gaat ons om de heerschappij van Hem, Wiens ja ja is. Men kan niet Hem dienen en het kerkpolitieke compromis steunen.

VAN DER WAAL.

²⁾ Getrouw, officieel orgaan van de I.C.C.C., Aug. 1952.

Boekbespreking

Met wijdgeopende ogen.....!
en nochtans verblind!
Open brief aan Ds W. S. Hugo van Dalen,
door Ds H. Retel, Oosterbaan & Le
Cointre N.V., Goes.

Zoals bekend, is Ds Hugo van Dalen in Rusland geweest om deel te nemen aan het „vredes-congres der Russische kerken“, heeft hij van zijn bevindingen verslag uitgebracht in het communistische orgaan „De Waarheid“ (zo alleen, schreef hij, wist hij zeker, dat zijn artikelen ongerept zouden blijven) en is hij teruggekeerd met een kostbaar geschenk, hem toegedacht door de Patriarch van de Russische kerk „uit waardering voor zijn kerkelijke vrede-missie“: een prachtig gouden kruis met edelgesteenten uit de Oeral. Ds Hugo van Dalen, die in Rusland grote ogen opzette (niet alleen „wijdgeopende“ gelijk hij zelf schreef) is van mening, dat in de Sovjet-Unie het Christendom in praktijk is gebracht, dat daar geloofsvervolgung onbekend is, en dat men daar, vredelievend en cultuurverrijkend, alleen maar wenst, rustig een Christen te zijn.

De predikant van de gebonden kerk te Colijnsplaat, Ds H. Retel, staat nu zijn plaatselijke Ned. Herv. collega te woord. Hij doet dat op de hem eigen vriendelijke, rustige, en naar ik meen voor alle niet-ster-bevooroordeelden, tevens op overtuigende wijze. Gaarne beveel ik de lezing van dit geschrift aan.

Eén opmerking. Ds Retel mag de vriendelijkheid niet te ver drijven. Hij doet dat m.i. in deze regels:

„Het is verre van mij, dat ik er behagen in zou hebben, als de vrede in de plaatselijke Herv. Kerk te Colijnsplaat verstoord wordt. Van harte kan ik er mij in verblijden, dat elke Zondag velen in Colijnsplaat naar de Herv. Kerk gaan met de begeerte de verkondiging van het Woord des Heren te horen.“

Dit gaat te ver.
Want ik geloof niet, dat men verblind kan zijn ten aanzien van het communisme (en dus ten aanzien van 't Christendom) en dan toch 's Zondags 't Woord Gods kan verkondigen. Maakt men door dergelijke vriendelijkheid de blinden van de blinde leidsman los? Kan een Christen echt blij zijn als hij ziet, dat het volk zich schaart onder de prediking van iemand, die zich herder in Gods kerk noemt, doch bezig is de mensen aan de meest verbitterde kerk-vijand uit te leveren? En moet men niet veeleer wenen dan blij zijn, dat zij, die begerig zijn de verkondiging van Gods Woord te horen, stenen krijgen voor brood?

BAAS SCHUIL OVER HET GENADEVERBOND

OP EN OM 'T KERKPLEIN

Hij was een singulier man.
Singulier in alles.
Singulier ook daarin, dat hij het zelf nooit geweten heeft.

Een deftig man.
Des Zondags heb ik hem nooit anders dan in geklede jas en met hoge hoed ter kerk zien gaan. Zo gingen er in die dagen maar twee, Dominee en hij. Hij heeft het het langste volgehouden. Want toen Dominee de geklede jas voor het jacquet eerst en voor een zwart colbert had ingeruild en voor de hoge hoed een zwarte gleufhoed had aangeschaft bleef hij trouw aan de oude stijl.

Een deftig man.
Wanneer meester op school vertelde van Jan Arends, de mandemaker van Alkmaar, die lekeprediker uit de grote Reformatietijd, dan moest ik altoos aan hem denken.

Want hij was ook mandemaker.
En een prediker bij de gratie Gods.
Al heeft hij nooit een preekstoel onder de voeten gehad.

En al „preekte“ hij nooit.
Maar hij had altoos een goed woord. Zelfa wij, kwajongens, die we waren, luisterden altoos graag naar hem. Wat mocht hij graag vertellen uit de dagen van de Doleantie, toen de vrijgemaakte gemeente in de eerste tijd samen kwam in zijn mandemakerswerkplaats, meestal onder het gehoor van een ander singulier man, een koffiebrander uit een nabije stad. Die werkplaats is een tijdlang de „schuilkerk“ der dolerenden geweest.

Een schuilkerk in meer dan één zin.
Ze school weg achter een huizenrij.
Maar ze mocht haar naam ook dragen naar haar bezitter: Baas Schuil.

Zo heette hij.
Als iemand hem vroeg naar zijn naam, dan kon het gebeuren, dat hij ten antwoord gaf: Die staat in Psalm 143:9: „Bij U SCHUIL ik“.

Inderdaad: daar stond Baas Schuil.

In die vier woorden was heel zijn leven getekend.

Baas Schuil kende zijn Bijbel als weinigen. Die had hij stuk gelezen. De grondslag voor die bijbelkennis was gelegd op de Jongelingsvereniging. Daar hadden zij, in de tijd vóór de oprichting van de Bond, toen de methodiek nog niet uitgevonden was en leidraad-schrijvers nog niet aan de touwtjes trokken, jaren lang voor de pauze de Bijbel bestudeerd. Met de kanttekeningen. Dat kon je altijd nog aan Baas Schuil merken. Hij had wekelijks De Heraut gespeld. Van Bavinck wel het een en ander gelezen. Maar als de mensen op het huisbezoek aan ouderling Schuil wat vroegen, dan zei hij zelden, hoezeer hij Kuyper ook eerde, „Kuyper zegt“, maar bijna steevast: „De HERE zegt“. Dat was wijs van Baas Schuil. Dat was pastoraal. Hem is nooit overkomen, wat een andere ambts-

Ben ik te scherp? Ik geloof het niet. Ds Retel citeert o.a. de volgende uitspraak van Ds Hugo van Dalen: „Als gelovige ben ik er van overtuigd, dat zich tussen de geschiedenis van God en de geschiedenis van de Mens (verander, zetter, s.v.p. de hoofdletter niet) een speelruimte bevindt. Vandaag is onze wereld, onze Kerk, geheel West-Europa en ook zeer in het bijzonder het Sowjet-volk met zijn Kerk gesteld in die speelruimte.“

Dit is niet anders dan wat verdunde Barthiaanse poespas. Tegenover de geschiedenis (!) van God staat de geschiedenis van de Mens (!), die elkander niet raken, want er ligt „een speelruimte“ tussen. De bekende „spel“-uitvinding van Dr van Niftrik en Dr van Ruler. Alles wat wij als Christenen in deze wereld doen, alle Christelijke actie, is maar spel. Geen blijvend, vruchtdragend „werk“. God glimlacht er om. Maar 't heeft voor Hem geen waarde. Hij geeft er niet om. In die „ruimte“ spelen nu, zegt Ds Hugo van Dalen: onze wereld, onze „Kerk“, heel West-Europa, zeer in 't bijzonder het Sowjet-volk met zijn „Kerk“. Samen-spel. Je brengt van de hele zaak wel niets terecht, maar kom, 't is ook maar spel. En vooral het Sowjet-volk met zijn kerk is een beste speler.

Dat is: de gelijkschakeling. De smadelijke ontoring van de Koning der Kerk. De loochening van het feit, dat de Heilige Geest in de lidmaten van Christus' lichaam hemelse gaven uitgiet. Dat is de dood voor de Kerk. De dood ook voor alle uiting van christelijk leven, dat zich richt naar het Woord.

Bilderlijk schreef eens (van een leer, die niet half zo verschrikkelijk was als het Barthianisme):

Wie die gruwelleer belijden
(God vergeef hem, dat hij 't doet)
Zal ik rusteloos bestrijden
Tot mijn laatste druppel bloed.

En hij zei verder aan dat adres geen vriendelijkheden. De „opmerking“ was wat lang. Ik hoop: niet geheel overbodig.

P. D.

broeder eens geviel, wie, waar hij altoos met Kuyper schermde op het huisbezoek, pardoos de vraag gesteld werd naar analogie van 1 Corinthen 1:13: „Is Kuyper voor U gekruist? Of zijt gij in Kuypers naam gedoopt?“ Neen, Baas Schuil vermaande, leerde, wederlegde, verbeterde, onderwees in de rechtvaardigheid met de Schrift. Hij wist wel, dat deze daartoe gegeven is „opdat de „mens Gods“ volmaakt zij, tot alle goed werk volmaakt toegerust“.

Nooit vergeet ik zijn bidden.
Ik heb het slechts eenmaal gehoord.

Het was alles heel simpel.
Maar toen ik het hoorde, begreep ik: deze man bidt. Nooit vergeet ik hoe vaak ik hem eerbiedig hoorde zeggen: als het U belieft.

Het laatste gesprek, dat ik met Baas Schuil gehad heb, liep over het verbond der genade. Het was nu ruim vijftig jaar geleden. In die dagen, toen de vragen omtrent de betekenis en de draagwijdte der belofte weer begonnen op te leven. Ik probeerde de oude — hij was toen reeds diep in de tachtig — op dit punt los te krijgen. En het lukte. Hij zei: Daar zal ik je eens wat van vertellen. Wij hadden, het kan in eenennegentig zijn geweest, of in tweeennegentig — daar wil ik af wezen, een dominee beroepen. Je weet wel, dominee Die. Toen hij de gemeente in de tijd van het beroep kwam bezoeken, ben ik met hem rondgegaan. En 's avonds voor de kerkeraadsvergadering zouden we een boterham eten bij bakker C. En terwijl vrouw C. het brood klaar maakte en we samen in de kamer wachtten, zei dominee: Schuil, mag ik je eens wat vragen? Ik zeg: zeker, dominee, als ik er een antwoord op weet..... Toen vroeg hij: daar moet ik eens even over nadenken. En toen ik daarover eens even mijn gedachten had laten gaan, heb ik geantwoord — (en nog zie ik zijn hand, de kromme wijsvinger vooruit gestoken, gebarend omhoog gaan) — Wel, dominee, dat kan altijd en dat kan overal. Als U 't maar doet zoals Paulus in 1 Corinthen 10: „En ik wil niet, broeders, dat gij onwetende zijt, dat onze vaders allen onder de wolk waren, en allen door de zee doorgedaan zijn, en allen in Mozes gedoopt zijn in de wolk en in de zee, en allen dezelfde geestelijke spijze gegeten hebben, en allen dezelfde geestelijke drank gedronken hebben: want zij dronken uit de geestelijke steenrots die volgde, en de steenrots was Christus. Máár“ — bezwerend ging de hand omhoog — „Maar in 't merendeel van hen heeft God geen welgevallen gehad; want zij zijn in de woestijn terneder geslagen“.

Het verhaal besluitend voegde hij er nog aan toe: Zó ligt de zaak, jongen. En als je je daar nu maar aan houd, dan ga je veilig.
Dat was dan Baas Schuil over het genadeverbond. Woorden eens wijzen.
Ze hebben er het hunne toe bijgedragen, dat ik vandaag vrijgemaakt ben, Gereformeerd gebleven.
Toch óók: in de lijn der Doleantie? D. E. C.

PERSSCHOUW

UIT DE CANADESE GEREFORMEERDE KERKEN.

Er zit leven in onze jonge canadese zusterkerken. Ze groeien in aantal, want de stroom immigranten neemt in omvang nog steeds niet af. Maar, wat van meer belang is, ze zijn ook bizonder actief.

Sinds Juni van dit jaar wordt door een persvereniging, gevormd door leden van deze kerken een maandblad uitgegeven, de „Canadian Reformed Magazine“. Het blad ziet er uitstekend uit. Goed papier, heldere letter en met een omvang van acht pagina's. En om een indruk te geven van wat de jonge canadese kerken bezig houdt noem ik een en ander van wat in het tweede nummer van dit Magazine te lezen is.

Vooreerst dit, dat deze kerken zich in twee klassen hebben georganiseerd. Classis West en Oost. Beide klassen vergaderden in het voorjaar van 1952.

Er werd door classis West voorts een voorstel aangenomen om zo mogelijk in Maart 1954 een synode van de canadese gereformeerde kerken te houden.

De Kerk van Homewood werd door deze classis verzocht via de pers van alle kerkeraden in Nederland een opgave te vragen van de gezinnen en personen die naar Canada zijn gemigreerd.

In beide classisvergaderingen heeft men zich bezig gehouden met het vraagstuk van de „incorporation“ van de kerk. Ik kon er niet precies achter komen wat daarmee wordt bedoeld, 'k kreeg de indruk, dat het daarbij gaat om het geven van een bepaalde juridische figuur aan de kerken in verband met haar positie t.o.v. de overheid.

In classis Oost werd voorts gesproken over de zeer urgente kwestie van de aansluiting bij de Trade-Unions (de vakbewegingen). Deze aangelegenheid is en in de Verenigde Staten en in Canada in verband met de verderfelijke ontwikkeling van deze vakbonden van grote betekenis.